

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3418

av Johan Forssell m.fl. (M)

med anledning av prop. 2015/16:174 Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag som ger förutsättningar för en tillfällig paus i flyktingmottagandet till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nuvarande ordning för urval av kvotflyktingar till Sverige ska fortsätta att gälla och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även personer under 25 år som inte har fullföljt en gymnasieutbildning eller motsvarande ska ha möjlighet att få sitt tillfälliga uppehållstillstånd omvandlat till ett permanent vid försörjning genom anställning eller näringsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Inledning

Moderaterna har varit pådrivande för en ansvarsfull svensk migrationspolitik. Vår omläggning av migrationspolitiken, som påbörjades i början av år 2015, har varit viktig för Sverige. Vi stödjer de lagförslag som riksdagen nu har att behandla. Moderaternas förslag om tillfälliga uppehållstillstånd och skärpta försörjningskrav vid anhöriginvandring blir verklighet genom dessa lagförslag.

Moderaternas uppfattning är dock att detta inte är tillräckligt. Sverige behöver en lagstiftning som ger förutsättningar för en tillfällig paus i flyktingmottagandet. Syftet är att tillfälligt begränsa antalet asylsökande till Sverige. Detta i sin tur för att skapa ordning i asylprocessen och för att få mottagandet och delar av välfärdsåtagandena att fungera bättre i Sverige.

Vi ser ett stort lidande i världen och Sverige ska fortsätta att hjälpa människor i nöd och på flykt. Ett bra mottagande förutsätter att vi får på plats en migrationspolitik som är långsiktigt hållbar

Därtill riktar Moderaterna stark kritik mot regeringens senfärdighet. Vi vänder oss också mot att regeringen på två punkter bryter mot den migrationsuppgörelse som träffades i oktober 2015 mellan Alliansens partier och regeringen. Det gäller dels förslaget om att en andel av antalet kvotflyktingplatser ska gå till anhöriga till personer med tillfälliga uppehållstillstånd. Det gäller dels kravet på att en person som är under 25 år ska ha fullföljt en gymnasieutbildning eller motsvarande för att kunna få ett permanent uppehållstillstånd vid egen försörjning till följd av anställning eller näringsverksamhet. Vi tycker det är anmärkningsvärt att regeringen frånträder uppgörelsen. Vi anser också att regeringen har fel i sak.

Tillfällig paus i flyktingmottagandet

Sverige behöver en lagstiftning som ger förutsättningar för en tillfällig paus i flyktingmottagandet. Detta mot bakgrund av det mycket stora flyktingmottagande vi har haft på senare år, de påfrestningar det innebär för situationen i Sverige, aktuell prognos från Migrationsverket samt den osäkerhet som präglar hur migrationsströmmarna till EU framöver kommer se ut och EU:s förmåga att hantera en gemensam asylpolitik. Flyktingkrisen kommer att påverka Sverige under lång tid oavsett vad regeringen vill göra gällande.

Sverige har under lång tid haft en hög flyktinginvandring i förhållande till andra jämförbara länder. Situationen under år 2015 var dock exceptionell. Till Sverige kom i fjol 163 000 asylsökande. Totalt tog EU emot 1,3 miljoner asylsökande förra året. Nästan hälften av de ensamkommande barn och ungdomar som anlände till EU förra

året valde att komma till Sverige. Tre av tio asylsökande som kom till Sverige år 2015 var från Syrien, vilket gör Syrien till det vanligaste land, följt av Afghanistan (25 %) och Irak (13 %), från vilket asylsökande kom till Sverige. Även 2014 hade Sverige ett stort flyktingmottagande. 81 000 asylsökande sökte sig då hit. I jämförelse kan nämnas att Sverige under åren 2000 till 2009 tog emot i genomsnitt 26 000 asylsökande per år. I föl beviljades uppehållstillstånd i Sverige i över en majoritet av Migrationsverkets prövade asylärenden, i 32 600 av 58 800 fall. Upphållstillstånd ges också till anhöriga till flyktinginvandrare. I föl fick i Sverige 16 000 personer uppehållstillstånd som anhöriga till flyktinginvandrare. I Migrationsverkets mottagningssystem finns nu 170 000 personer inskrivna, varav det stora flertalet väntar på beslut om huruvida de ska få stanna i Sverige eller ej.

Det mycket stora mottagandet av asylsökande har inneburit stora påfrestningar för asylsystemet i Sverige. Migrationsverket har haft svårt att genomföra inledande utredningsåtgärder i asylärenden, vilket är till nackdel för säkerhetsläget i Sverige. Väntan på beslut i asylärenden är nu lång. De genomsnittliga handläggningstiderna i asylärenden som avgörs i sak av Migrationsverket är nu över 365 dagar. Om beslutet överklagas, vilket är vanligt vid avslagsbeslut, blir väntan ännu längre. Migrationsverket har i perioder haft mycket svårt att hitta boenden till asylsökande. Vid ett tillfälle under hösten 2015 lyckades man inte och asylsökande tvingades sova utomhus.

Det stora antalet asylsökande som kommit på kort tid påverkar kvaliteten på mottagandet och delar av välfärdsåtagandena i Sverige. Socialtjänsten är i ett svårt läge. Fler än 70 kommuner har lex Sarah-anmält sig för att de inte klarar av sina lagstadgade åtaganden till följd av det stora mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar. Det är i dag på många håll brist på skolplatser, lärare och annan skolpersonal. Även hälso- och sjukvården och polisen påverkas då antalet boende i Sverige nu ökar snabbt. Kostnaderna för migration och integration stiger kraftigt. På sikt handlar det om att människor som kommit hit ska få ett jobb, ha egen försörjning och någonstans att bo. I dag dröjer det länge innan nyanlända till Sverige har ett jobb och många kommer aldrig i arbete. Bristen på bostäder är akut.

Antalet asylsökande till Sverige är i nuläget klart färre än vad som var fallet hösten 2015. Minskningen förklaras bland annat av ökade kontroller i Europa och av EU:s avtal med Turkiet. Migrationsverket beräknar i sin senaste prognos, med reservation för

det svåra i att göra beräkningar, att 60 000 asylsökande väntas komma till Sverige under år 2016. Även det är ett högt antal historiskt sett. Under de senaste 30 åren har Sverige enbart år 1992, 2014 och 2015 tagit emot fler än 60 000 asylsökande.

Vad som kommer hända framöver är mycket osäkert. Drivkrafterna att ta sig till Europa kan förväntas bestå. Situationen på Medelhavet är osäker och vi ser nu hur flyktingströmmarna till Italien ökar. Sverige är i stora delar beroende av hur andra EU-länder, hur unionen som helhet och av hur Turkiet agerar. EU arbetar nu fram ett nytt asylsystem. Efterlevandet av det nuvarande EU-gemensamma asylsystemet har dock över tid varit mycket bristfälligt. Nämnas kan också att den tillfälliga omfördelning av asylsökande som EU beslutat om i fjol, och som omfattar 160 000 asylsökande, hittills har resulterat i att enbart omkring 1 000 asylsökande har fördelats. Det går inte att utesluta att Sverige inom kort återigen hamnar i en situation där antalet asylsökande ökar kraftigt. Under utvecklingen det senaste året har det varit tydligt att regeringens migrationspolitik hela tiden legat steget efter.

Det är mot denna bakgrund Sverige behöver en lagstiftning som ger förutsättningar för att med kort varsel kunna besluta om en tillfällig paus i flyktingmottagandet. Att i det osäkra läget som är förlita sig på de åtgärder av regeringen som hittills, och i ett sent skede, vidtagits räcker inte. Vad gäller gränskontroller och ID-kontroller har för betydelse om andra länder tar bort eller reducerar sina kontroller vet vi inte. Vilka de samlade effekterna av nu aktuella lagförslag blir går först att bedöma då lagen har varit i kraft under en viss tid.

Moderaternas förslag om en tillfällig paus i flyktingmottagandet innebär att Sverige fortsättningsvis ska ta emot kvotflyktingar och asylsökande som kommer direkt från tredje land. Övriga asylsökande ska hänvisas till det land de kom ifrån, vilket i praktiken är Tyskland eller Danmark (direktavvisning).

Med en tillfällig paus ges Sverige möjlighet att få ordning i asylprocessen med bättre inledande utredningsåtgärder i asylärenden och förkortade handläggningstider. Det är i dag påfrestningar i bland annat socialtjänsten, skolan och hälso- och sjukvården. Integrationen fungerar dåligt. Bostadsbristen är akut. Vi måste få detta att fungera bättre. Sammantaget handlar det också om att Sverige ska ha en långsiktigt hållbar migrationspolitik. I det ligger att vi också framöver och på längre sikt på ett bra sätt ska

kunna ta emot människor från andra länder som söker skydd från krig och förtryck. Vi ser ett stort lidande i världen och Sverige ska fortsätta att hjälpa människor i nöd. Det kräver reformer av migrations- och integrationspolitiken, som vi är beredda till, samtidigt som vi tar ansvar för situationen i Sverige.

Nu aktuell lagstiftning

Moderaterna stödjer lagstiftningen

Moderaterna stödjer de lagförslag som riksdagen nu har att behandla. Genom dessa förslag blir Moderaternas förslag om tillfälliga uppehållstillstånd och skärpt försörjningskrav vid anhöriginvandring verkligt.

Det är nödvändigt att Sverige tillfälligt anpassar det svenska regelverket till miniminivå enligt EU-rätten och internationella konventioner. Sverige skiljer i dag ut sig från andra jämförbara länder. Det gäller inte minst i fråga om tillfälliga uppehållstillstånd. Tillfälliga uppehållstillstånd finns redan i Tyskland, Danmark, Finland, Norge, Nederländerna, Frankrike och Storbritannien. I Sverige beviljas dock i dag permanenta uppehållstillstånd för i princip alla som får uppehållstillstånd i asylärenden. Nämnas kan också att Tyskland, Danmark, Finland och Norge nyligen har skärpt eller aviserat att de kommer att skärpa regelverket vad gäller familjeåterförening/försörjningsstöd. Vi konstaterar att det i regeringens proposition saknas en redogörelse för hur asylreglerna ser ut i dag i länder i vår närhet och för vilka skärpningar som där är på väg att införas. En sådan redogörelse hade i sammanhanget varit önskvärt, då andra länders regelverk påverkar hur många asylsökande som kan förväntas söka sig till Sverige.

Det blir med den föreslagna lagen möjligt att omvandla ett tillfälligt uppehållstillstånd till ett permanent vid försörjning genom anställning eller näringsverksamhet. Det är en viktig del av migrationsuppbyggnaden mellan regeringen och Alliansens partier. Att det dröjer så länge innan nyanlända till Sverige kommer i arbete och att många aldrig gör det är i dag ett omfattande problem. Den starka drivkraften till att få ett jobb som möjligheten till permanent uppehållstillstånd innebär kan därför antas vara till stor fördel. Det finns dock, som påpekats av flera remissinstanser, risker för missbruk av reglerna och att personer utnyttjas på arbetsmarknaden. Detta måste dock kunna hanteras bland annat genom en noggrann kontroll. Erfarenheter finns genom

Migrationsverkets nuvarande hantering av förlängning av arbetstillstånd. Det kan trots detta finnas skäl att stärka upp regelverk och/eller tillämpning av existerande regelverk på detta område.

Betonas ska att ingen som har fått ett tillfälligt uppehållstillstånd här och har ett fortsatt skyddsbehov kommer att behöva lämna Sverige. Likaså att alla som beviljas permanenta uppehållstillstånd kommer att omfattas av dagens regler om rätt till familjeåterförening.

Våra invändningar

Moderaterna riktar starkt kritik mot regeringens senfärdighet. Om regeringen i ett tidigare läge hade lyssnat till Moderaterna och agerat hade den panikoläggning av politiken som regeringens pressträff den 24 november 2015 gav uttryck för kunnat undvikas. I stället hade en skärpning av migrationspolitiken kunnat ske mer stegvis med mer genomarbetade förslag och i mer kontrollerade former.

Vi invänder också mot förslagen i de delar de skiljer sig från den migrationsuppgörelse som i oktober 2015 träffades mellan Alliansens partier och regeringen, i enlighet med det följande. Vi tycker det är fel i sig att regeringen frånträder uppgörelsen. Vi anser också att regeringen har fel i sak.

Kvotflyktingssystemet

Som en följd av förslaget om begränsningarna gällande anhöriginvandring har regeringen aviserat en ändring i urvalet i kvotflyktingssystemet. Sverige är ett av 30-tal länder i världen som ställer en årlig flyktingkvot till FN:s flyktingorgan UNHCR:s förfogande, i nuläget 1 900 personer per år. Sveriges program för vidarebosättning, som går tillbaka till 1950-talet, syftar till att erbjuda skydd åt flyktingar och andra skyddsbehövande som inte kan återvända till hemlandet och inte kan garanteras varaktig bosättning och säkerhet där de befinner sig. Vidarebosättning är också ett sätt att underlätta för länder som har ett stort antal flyktingar.

Det är Migrationsverket som svarar för uttagningen av kvotflyktingar till Sverige. De närmare ramarna för uppdraget framkommer i regleringsbrev och i ett särskilt

regeringsbeslut. Ett beslut om fördelning av kvotflyktingplatserna fattas årligen av Migrationsverkets generaldirektör efter samråd med Justitiedepartementet och mot bakgrund av UNHCR:s behovsanalys.

Regeringen har aviserat att kvotflyktingssystemet framöver delvis ska användas för anhöriga till personer som beviljas tillfälliga uppehållstillstånd i asylärenden i Sverige. Det är i praktiken anhöriga till skyddsbehövande med tillfälliga uppehållstillstånd, eftersom anhöriga till flyktingar med tillfälliga uppehållstillstånd med den nya lagen kommer ha rätt till familjeåterförening på samma villkor som i dag. Enligt statsrådet Morgan Johansson, enligt det besked han gav vid en pressträff då lagrådsremissen, som föregått nu aktuell proposition, presenterades, kan det vara rimligt att kanske ungefär hälften av kvotflyktingplatserna går till dessa anhöriga.

Alliansen och regeringen kom i migrationsuppgörelsen överens om att öka antalet kvotflyktingplatser från 1 900 till 5 000 per år. Att då vika hälften av dessa platser till anhöriga, det vill säga 2 500 platser efter det att ökningen har skett, vore ett avsteg mot uppgörelsen.

Det innebär dessutom en urholkning av kvotflyktingssystemet, något som Moderaterna vänder sig emot. Kvotflyktingssystemet är det mest rättvisa system vi i dag har. Att binda upp urvalet på det sätt som blir fallet med regeringens nya förslag vore enligt Moderaterna fel. Detta gäller även om de anhöriga som väljs ut också har skyddsbehov. Moderaterna anser att dagens ordning bör bibehållas och inte ändras på det sätt regeringen föreslår. Det innebär att urvalet av kvotflyktingar till Sverige, enligt vår uppfattning, ska ske på samma sätt som i dag med utgångspunkt i bland annat en behovsanalys av UNHCR.

Personer under 25 år

I lagförslagen finns ett krav på att en person som är under 25 år ska ha fullföljt en gymnasieutbildning eller motsvarande för att permanent uppehållstillstånd vid egen försörjning till följd av anställning eller näringsverksamhet. Även detta är ett avsteg från migrationsuppgörelsen, enligt vilken en taxerad inkomst på en nivå som det går att försörja sig på ska kunna leda till ett permanent uppehållstillstånd.

Moderaterna anser att den drivkraft till arbete, som möjligheten till permanent uppehållstillstånd vid anställning och egen försörjning innebär är en mycket viktig del av nu aktuella lagförslag. Regeringen bör därför under år 2016 återkomma med förslag som innebär att även personer under 25 år utan fullföljd gymnasieutbildning eller motsvarande ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd vid egen försörjning till följd av anställning eller näringsverksamhet. Problemet i dag är inte att det är för många som arbetar, utan att det är få som gör det.

Johan Forssell (M)

Mikael Cederbratt (M)

Lotta Finstorp (M)

Lars-Arne Staxäng (M)

Tina Ghasemi (M)